

PELASTUSSUUNNITELMAN LAATIMISOHJEITA KOULULLE

Pelastussuunnitelman laatimisveloitteet tulevat pelastuslaista 468/2003 sekä valtioneuvoston asetuksista pelastuslaista 787/2003.

Pelastuslain 8§ käsittelee omatoimista varautumista, jossa rakennuksen omistaja ja haltija teollisuus- ja liiketoiminnan harjoittaja, virasto, laitos ja muu yhteisö on asianomaisessa kohteessa ja muussa toiminnassaan velvollinen ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä, varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteessa ja varautumaan sellaisiin toimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät. Edellä kerrotun mukaan on koulu siis velvollinen laatimaan pelastussuunnitelman.

Pelastuslain 9§ kertoo suunnitteluveloitteesta, joka koskee rakennuksia tai muita kohteita, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen arvioidaan olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma.

Pelastussuunnitelman sisällöstä antaa valtioneuvoston asetus tarkempia ohjeita. Asetuksen 9§ erottelee tarkasti rakennukset ja kohteet, joilla on velvoite laatia pelastussuunnitelma. Kouluja ja oppilaitoksia koskee 9§:n kohdat 4 ja 8.

Neljännessä kohdassa viitataan kokoontumis- ja liiketiloihin, jossa on runsaasti väkeä tai asiakkaita sekä yli 500 neliömetrin kouluihin. Kahdeksannessa kohdassa taasen yrityksiin, laitoksiin ja vastaisiin kohteisiin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä vähintään 30. Yleisesti koulut kuuluvat jompaankumpaan ryhmään ja näin ovat velvollisia laatimaan pelastussuunnitelman.

Pelastuslaki ohjeistaa mitä pelastussuunnitelman tulee pitää sisällään. Laissa ja säädöksissä ei ole määritelty tarkalleen millainen pelastussuunnitelman tulisi olla.

Pelastussuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat:

1. Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset
2. Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi
3. Poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt
4. Turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön perehdyttäminen suunnitelmaan
5. Tarvittava materiaali, kuten alkusammutus-, pelastus-, ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet sen mukaan kuin ennakoitujen vaaratilanteiden perusteella on tarpeen
6. Ohjeita erilaisia 1 kohdan mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten
7. Miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan asianomaisten tietoon

PELASTUSSUUNNITELMA JA PALOTURVALLISUUS

1. Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset

- Koulukohtainen riskianalyysi
 - rakennus
 - toiminnot esimerkiksi teknisen työn opetus
- Sisäiset ja ulkoiset riskit
- Poikkeusolojen vaikutukset riskeihin
- Vaaraa tuottavat aineet

2. Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi

- Turvallisuusohjeet
- Rakenteelliset varojärjestelmät, kuten rakenteellinen palonehkäisy ja muut henkilöturvallisuusratkaisut
 - automaattinen paloilmoitin
 - sprinklerisuojaus
 - poistumisreitit
- omatoiminen palotarkastusohje

3. Poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt

- Poistumisreitit
- Pelastustiet
- Väestönsuojat

4. Turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön perehdyttäminen suunnitelmaan

- Vastuuhenkilöt
 - johto
 - turvallisuusjohtaja
 - työpisteiden vastaavat
 - muut organisaatio
- VAP (vapautus asepalveluksesta)
 - vapautukset haettava erikseen puolustusvoimilta
- Kouluttaminen
 - johto
 - muu henkilöstö
 - oppilaat
- Koulun turvallisuusorganisaatiomalli

5. Tarvittava materiaali, kuten alkusammutus-, pelastus-, ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet sen mukaan kuin ennakoitujen vaaratilanteiden perusteella on tarpeen

- Olemassa oleva materiaali
- Hankittava materiaali
- Poikkeusolojen suojelumateriaali
 - henkilökohtaiset suojavälineet
 - suojanaamarit,
 - suoja-asut
 - tiedustelu- ja valvontavälineet (säteilymittari)

6. Ohjeita erilaisia 1 kohdan mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten

- Toimintaohjeet
 - tulipalo
 - sairaskohtaus / tapaturma
 - häiriköinti
 - luonnononnettomuus
 - kaasuonnettomuus
 - säteilyonnettomuus
 - pommiuhka
 - muu mahdollinen tapahtuma

7. Miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan asianomaisten tietoon

- Opettajien, oppilaiden ja muun henkilökunnan informointi ja perehdyttäminen

PELASTUSSUUNNITELMAN 13 TÄRKEÄÄ ELEMENTTIÄ

1. Rehtori on nimennyt turvallisuuspäällikön hoitamaan turvallisuusasioita
2. Päätös suunnitelman laatimisesta, aikataulusta sekä kuka suunnitelman laatii
3. Nimetään muut turvallisuudesta vastaavat henkilöt
4. Kartoitetaan riskit
5. Päätetään suunnitelman sisällöstä ja muodosta
6. Ohjeet vahinko- ja onnettomuustilanteiden ehkäisemiseksi
7. Toimintaohjeet onnettomuuksien varalle
8. Toimipisteisiin jaetaan ennalta ehkäisy- ja toimintaohjeet
9. Turvallisuus- ja suojeluvälineiden tarkistaminen
10. Henkilökunnan ja oppilaiden koulutuksen suunnittelu ja toteuttaminen
11. Yhteistoiminnan järjestäminen (viranomaiset, naapurit)
12. Rehtori hyväksyy suunnitelman ja sitoutuu noudattamaan sitä
13. Suunnitelma päivitetään säännöllisesti

ESIMERKKI

KOULUN PELASTUSSUUNNITELMAN SISÄLLYSLUETTELO

(Pelastussuunnitelmassa esitettävät asiat)

1. SUUNNITELMAN HYVÄKSYNTÄ JA TARKASTUKSET

- Päiväys ja allekirjoitus (suunnitelman hyväksyy, allekirjoittaa yleensä koulun rehtori)
- Suunnitelman viimeisin tarkistuspäivämäärä
- pelastuslaitoksen tarkastuskäyntien päivämäärät

2. SUUNNITELMAN TARKOITUS JA LAATIMISVELVOITE

SUUNNITELMA ON LAADITTAVA PELASTUSLAIN (8 § JA 9 §) JA – ASETUKSEN (10 § JA 11 §) VELVOITTAMANA.

- selvitys suunnitelman tarkoituksesta
- koulun turvallisuuskulttuurin esittely
- liittyminen muuhun koulussa tehtyyn turvallisuussuunnitteluun
- onko kouluun tehty pelastus-, valmius tai muu turvallisuuteen liittyvä suunnitelma?

3. KOULUN YLEISTIEDOT

- koulun nimi, osoite, puhelin
- koulun rehtori
- toimiala tai lyhyt kuvaus koulun toiminnasta
- toimitilojen koko (kerros, m²)
- yleiskuvaus rakennuksesta (puu-/kivirakennus, rakennusvuosi, kerrosluku jne.)
- jatkaako koulu toimintaa poikkeusoloissa?
- toiminnan keskeyttäminen: keskeyttämiseen tarvittava aika ja henkilöstö, onko toimintoja, joita ei voi keskeyttää?
- koulussa olevien henkilöiden määrät, esim. kerroksittain / osastoittain, eri vuorokaudenaikoina, suurin henkilömäärä / pienin henkilömäärä

Liitteeksi **rakennuspiirustukset:**

Asemapiirros, johon merkitään:

- hälytysajoneuvojen toimintamahdollisuudet pihalla (pelastustiet ja niiden merkintä, kääntöpaikat, portit)
- sammutusveden ottopaikat
- kokoontumispaikat
- tontin viemäriverkostopiirustukset

Pohjapiirrokset kerroksittain. Pohjapiirroksiin merkitään turvajärjestelyt:

- sammutus-, pelastus- ja ensiapuvälineiden sijainnit
- ulosmenokäytävät, varatiet ja hätäpoistumistiet
- hissit
- automaattiset turvalaitteet
- palohälytyspainikkeet ja käytäväpuhelimet
- palo-osastot, osastoivat palo-ovet
- rakennuksen paloluokka
- veden ja kaasun pääsulut, sähkön ja ilmastonin pääkytkimet
- varavoimalaitteet
- väestönsuojat ja tilapäiset suojapaikat
- johtopaikka onnettomuustilanteessa

Rakennuspiirroksiin merkitään myös arat ja vaaraa tuottavat kohteet kuten esim.

- palavien nesteiden, nestekaasun tai räjähdystarvikkeiden varastot, käyttöpaikat, määrät
- terveydelle tai ympäristölle vaarallisten kemikaalien säilytyspaikat ja määrät
- vaarallisten aineiden käyttölaitteet ja järjestelmät, kuten nestekaasulaitteet, -putkistot ja sulkuventtiilit
- viesti- ja tietoliikennelaitteistot ja muut tärkeät koneet ja laitteet

4. TURVALLISUUSORGANISAATIO (SUOJELUHENKILÖSTÖN VARAAMINEN JA KOULUTTAMINEN)

Turvallisuudesta vastaavien henkilöiden nimet, yhteystiedot, vastuualueet turvallisuustyössä ja turvallisuuskoulutus.

- johtoryhmän henkilöt
- turvallisuussuunnittelusta ja -järjestelyistä vastaava/vastaavat henkilö/t
- toimintaryhmien (esim. sammutus- ja pelastaminen, ensiapu, vartiointi ja kulunvalvonta) vastuuhenkilöt
- varausmenettely (vap) poikkeusoloja varten (mikäli kohde jatkaa toimintaa poikkeusoloissa)

5. HENKILÖKUNNAN JA OPPILAIDEN TURVALLISUUSTIEDOTTAMINEN JA – KOULUTTAMINEN (MUUN HENKILÖSTÖN PEREHDYTTÄMINEN SUUNNITELMAAN)

koulutuksesta vastaava henkilö

- turvallisuuskoulutuksen toteuttaminen (millaista koulutusta, kuinka usein, mille henkilökuntaryhmälle)
- oppilaiden turvallisuuskoulutus
- poistumisharjoitukset

6. TURVALLISUUSMATERIAALIT (TARVITTAVA SUOJELUMATERIAALI)

Selvitys siitä, mitä materiaalia on hankittu, millaisia määriä ja missä säilytetään.

- ensiapuvälineistö
- sammutuskalusto
- pelastamisessa ja suojaumisessa tarvittavat välineet
- väestönsuojan materiaali
- suunnitelma materiaalin huollosta ja täydentämisestä

7. ONNETTOMUUSVAAROJEN TUNNISTAMINEN JA ARVIOINTI (VAARATILANTEET JA NIIDEN VAIKUTUKSET)

Yhteenvedo vaaratilanteista, jotka edellyttävät ennakkosuunnittelua ja varautumista ja joihin pelastussuunnitelmalla varaudutaan kuten

- tapaturmavaarat
- palovaaraa aiheuttavat tekijät
- vaaraa aiheuttavat kemikaalit
- rikokset
- kunnallistekniikan häiriöt
- tietoturvallisuus ...

8. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY JA SUOJAUTUMINEN (TOIMENPITEET VAARATILANTEIDEN EHKÄISEMISEKSI JA SUOJAUTUMISMAHDOLLISUUDET)

8.1 Palonehkäisy

Rakenteellinen palonehkäisy

- rakennuksen paloluokka, palovaarallisuusluokka, palo-osastojen tuntiluokka
- poistumistiet, turva- ja merkkivalaistus:
 - o keskuksen sijainti
 - o laitteiden hoitaja yhteystietoineen
- automaattinen paloilmoitin / palohälytin (-varoitin) järjestelmä:
 - o keskuksen tyyppi ja sijainti
 - o suojatut alueet, ilmaisimien tyyppi (savu, lämpö, muu)
 - o hälytyspainikkeiden sijainti
 - o hälytyksen ohjautumispaikka
 - o palo ilmoittimen hoitaja ja varahenkilö
- automaattinen sammutuslaitteisto:
 - o sammutuslaitoksen sijainti
 - o suojatut alueet
 - o sammutuslaitoksen hoitaja ja varahenkilö
- savunpoisto:
 - o eri tilojen savunpoistomahdollisuudet
 - o ulos johtavien käytävien savunpoisto
 - o savunpoistoluukkujen sijainti ja toimintaperiaate
 - o käsilaukaisulaitteen sijainti
 - o laitteiden hoitaja yhteystietoineen

Kiinteistön hoito- ja huoltotoimenpiteet

- tulitöiden valvontasuunnitelma
- raivaus ja jälkivahinkojen torjunta

Viranomaistarkastukset ja muut tarkastukset:

- o palotarkastus
- o koneiden ja laitteiden tarkastukset

Koulun toiminta tulipalojen ehkäisemiseksi

- päivittäistä paloturvallisuutta koskevat ohjeet
- omatoiminen palotarkastusohje
- tuhopolttojen torjunta

8.2 Vaaralliset kemikaalit

- varastoitavat ja käytettävät kemikaalit ja niiden määrät
- käyttöturvallisuustiedotteet
- vastuuhenkilöt
- viranomaistarkastukset ja -luvat
- kuvaus prosessista
- ympäristöturvallisuus

Jos vaarallisten kemikaalien käsittely tai varastointi on laajamittaista, on tehtävä vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen (59/1999) mukaiset selvitykset.

8.3 Työsuojelu ja ensiapuvalmius

- lyhyt selvitys työsuojelu- ja ensiapujärjestelyistä
- työtapaturmien estämistä koskevat ohjeet

8.4 Murtosuojaus

- rakenteellinen suojaus:
 - o lukitukset
 - o ovien ja ikkunoiden suojaus
 - o aidat
 - o valaistus...
- tekninen suojaus:
 - o hälytys- ja valvontajärjestelmät...
- toiminnallinen turvallisuus:
 - o vartiointi,
 - o avainten hallinta...

8.5 Tietoturvallisuus

- tietoaineistojen turvaaminen (käsittely, jakelu, säilytys, hävittäminen ...)
- tietosuoja/henkilötietojen käsittely
- tietoteknillinen turvallisuus (sähköposti, internetin ja tietoverkkojen käyttö, puhelin ja fax.)
- virustorjunta
- toiminnan jatkuvuuden turvaaminen (ohjeistojen, ohjelmien, tietojen, tiedostojen varmistukset)

8.6 Ympäristöturvallisuus

- ympäristövaikutusten arviointi
- ilmoitus- ja lupamenettelyt
- meluntorjunta ja maisemansuojelu
- omasta toiminnasta aiheutuvat ympäristövahinkoriskit
- ulkopuoliset, omaan toimintaan, henkilöstöön tai kiinteistöön vaikuttavat ympäristöriskit

8.7 Kiinteistön huolto

- kiinteistön ja tuotantolaitteistojen huoltojärjestelyt, huoltopäiväkirja
- sähkönjakelu ja varavoima
- vesi- ja viemärilaitteet: pääsulkujen sijainti
- Ilmastointi: konehuoneen ja ohjauslaitteen sijainti
- jätehuolto ja ongelmajätteet
- hissit

8.8 Väestönsuojat

- sijainti, suojaluokka, pinta-ala ja suojapaikkojen määrä
- väestönsuojan hoidosta vastaava henkilö
- suojan avaimen säilytyspaikka
- väestönsuojan huolto-ohje
- koska suoja viimeksi tarkastettu ja huollettu
- kuntoonlaitto-ohje poikkeusoloja varten
- väestönsuojan materiaali
- lähimmän yleisen väestönsuojan osoite

Jos väestönsuojaa ei ole tai siinä ei ole tarpeeksi tilaa, on tehtävä suunnitelma tilapäisen suojatilan kunnostamiseksi

- sijainti, pinta-ala, suojatilaan mahtuva henkilömäärä
- tarvittava rakennus- ja tiivistysmateriaali
- ilmanvaihdon järjestäminen
- kunnostusohje

9. TOIMINTAOHJEET ONNETTOMUUSTILANTEIDEN VARALTA (SUUNNITELMA TOIMINNASTA ERILAISISSA ONNETTOMUUS-, VAARA- JA VAHINKOTILANTEISSA)

9.1 Sisäiset hälytysjärjestelyt

Selvitetään, kuinka tieto tulipalosta tai muusta uhkaavasta vaarasta saadaan nopeasti kaikille rakennuksessa oleville.

9.2 Rakennuksesta poistuminen

Selvitetään, kuinka henkilökunta ja muut rakennuksessa olevat poistuvat hätätilanteessa rakennuksesta. Kokoontumispaikka. Otetaanko jotain mukaan, sammutetaanko koneet?

9.3 Hätäilmoituksen teko

Järjestelyt hätäilmoituksen tekemistä varten. Puhelimet, puhelinnumerot, hälytyspainikkeet

9.4 Toiminta tulipalon sattuessa

9.5 Toiminta tapaturman tai sairauskohtauksen sattuessa

9.6 Toiminta ympäristölle tai terveydelle vaarallisen aineen aiheuttaman onnettomuuden sattuessa

9.7 Toiminta kaasuvaaratilanteessa

9.8 Toiminta säteilyvaaratilanteessa

9.9 Toiminta väestönsuojaan suojauduttaessa

9.10 Toiminta rikoksen sattuessa

9.11 Toiminta sähkö-, vesi- ja lämmityskatkon sattuessa

9.10 Toiminta pommiuhan sattuessa

10. Turvallisuusyhteistyö pelastuslaitoksen kanssa

Pelastuslaitoksen yhteystiedot.

Pelastuslaitoksen palvelut

- poistumisharjoitukset
- turvallisuusopetus
- palotarkastus

Kuinka kauan ulkopuolisen avun (palokunta, sairaankuljetus) tulo kestää?

Hälytysajoneuvojen pääsy ja toimintamahdollisuudet koulun alueella.

Poikkeusoloissa perustettavien johtopaikkojen yhteystiedot (kunnan johtokeskus, suojelulohko)

